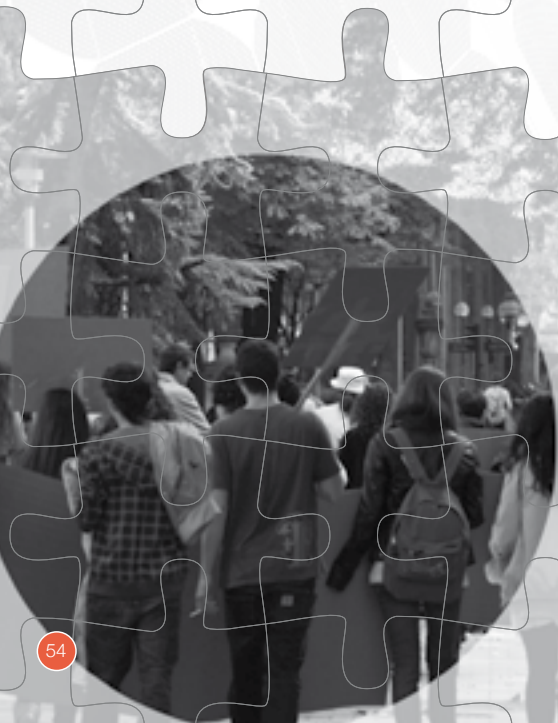
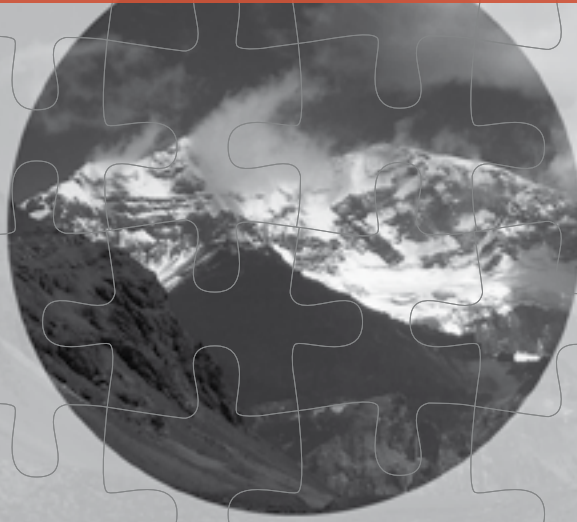
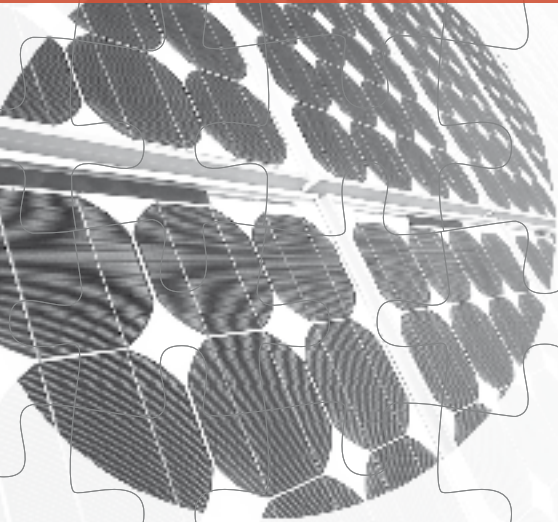

P

POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Energies renovables i territori

Agustí Maure Muñoz
Director general d'Energia i Mines

Frederic Ximeno Roca
Director general de Polítiques
Ambientals i Sostenibilitat

Els responsables del Govern de les polítiques energètiques i de sostenibilitat, Agustí Maure i Frederic Ximeno respectivament, argumenten els eixos d'unes polítiques públiques que combinin la preservació de la biodiversitat, l'encaix de les diferents sensibilitats territorials i el desplegament –tant necessari– de les energies renovables a Catalunya. A més a més de fer un repàs de la legislació actual, aposten per un nou model energètic que disminueixi la dependència dels combustibles fòssils, més distribuït i que respecti el valor del paisatge.

La implantació de les energies renovables és un procés complex on convergeixen, com és lògic, aspectes tecnològics, econòmics, ambientals i socials. Certament, tots són fonamentals i indistingibles. Tanmateix, focalitzant en una de les cares del poliedre que aborda aquest número de *Medi Ambient. Tecnologia i Cultura*, i malgrat el risc de ser excessivament reduccionistes, considerem que es pot dir que per a qualsevol solució a l'equació «energies renovables i territori» cal tenir en consideració tres premisses:

1. El desenvolupament de les energies renovables —juntament amb l'eficiència energètica i la contenció del consum— és imprescindible, atès que ens cal reduir la dependència dels combustibles fòssils per fer front al canvi climàtic, per seguretat de subministrament i per competitivitat. El paquet energia-clima, una opció unilateral de la Unió Europea (20% de reducció de consum; 20% de generació d'energia final a partir de fonts renovables i 20%-30% de reducció d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle l'any 2020), i la lluita contra el canvi climàtic a escala mundial (85% de reducció d'emissions el 2050 als països desenvolupats) són el nostre marc de referència. També ens hi obliga l'alt risc, des del punt de vista, com a mínim, de preu, de la dependència del petroli (48% de la demanda d'energia primària a Catalunya el 2007 i 80% a Espanya).

2. Les energies renovables tenen una naturalesa distribuïda. El vent, la insolació i la biomassa són recursos que cal aprofitar bàsicament *in situ*. Això significa un canvi substancial en el model territorial de producció energètica i requereix abandonar la idea de «l'especialització» territorial —volguda o forçada— per a la producció energètica. També cal assumir que, de moment, tenen una altíssima relació producció/superfície, a diferència de les centrals nuclears o tèrmiques de carbó i gas.

3. L'objectiu de conservació de la biodiversitat i el paisatge és fonamental per a la qualitat de vida al nostre país —l'estratègia europea i l'estratègia mundial són el nostre marc de referència— i és un objectiu en peu d'igualtat amb la necessitat de desenvolupar les energies renovables.

Quan es prova de trobar una solució a l'equació sense tenir en consideració alguna d'aquestes tres premisses, l'encaix no és possible i la gestió, impossible. Per contra, és del tot factible trobar solucions si es tenen en compte aquestes premisses.

Als anys noranta, l'inici de la implantació de les energies renovables a Catalunya, molt especialment l'eòlica, va negligir la segona premissa, la tercera i unes quantes més. En altres indrets, com ara Navarra, es feien

Ens cal, doncs

reutilitzar els

nostres espais

construïts. Els edificis de

Catalunya han de

generar més energia que

la que consumeixen.

estudis sobre el recurs eòlic, es fixaven els llocs més adequats amb consideracions ambientals, s'assegurava l'evacuació de l'energia produïda, es fixaven objectius raonables de desenvolupament, es creaven les estructures tecnicoadministratives i es desenvolupaven els models empresarials més adequats per a l'època.

A Catalunya, per contra, ens limitàvem a enregistrar totes les propostes que arribaven a l'Administració, amb molt poca consideració ambiental o territorial i ni tan sols es tenia en compte la disponibilitat d'evacuació elèctrica. Aquest inici, des de la nostra perspectiva, ha il·lustrat el desenvolupament eòlic fins avui.

L'any 2002, el decret que fixa el mapa eòlic fa un primer pas per considerar la segona i la tercera premissa: per bé que hi pugui haver discussió sobre l'abast, no hi ha discussió en el fet que hi ha llocs que, tot i que hi disposin del recurs, són vitals per a la conservació de la biodiversitat i, per tant, són incompatibles. Però encara ens vam quedar a mitges.

Una primera solució a la integració ambiental i territorial de les energies renovables creiem fermament que ha estat el Decret 147/2009, de 22 de setembre. Hem estat capaços de localitzar set àrees a Catalunya que, a més de la disponibilitat d'evacuació, una premissa que, de tan evident, ni l'hem esmentada, però que no ha estat plenament resolta fins a l'establiment del conveni signat amb l'operador del sistema elèctric (Red Eléctrica de España), responen a consideracions ambientals (afecten el 0,66% de totes les àrees de campeig de l'àguila cuabarrada, per exemple) i també a criteris territorials i paisatgístics. Podem instal·lar, ara sí, tenint en consideració les tres premisses, al voltant de 800 MW eòlics distribuïts per la geografia catalana —amb recurs eòlic, és clar. També hem trobat un procediment que permet una competència transparent entre els promotors, amb un concurs públic i una finestra única. És una primera demostració fefaent que la conservació de la biodiversitat, l'encaix territorial i el desplegament de les energies renovables és possible, a més de desitjable. El decret també regula els mini-

parcs eòlics (cinc o menys molins o 10 MW de potència màxima instal·lada), un format molt més adient per a la geografia catalana i que ofereix moltes opcions per compatibilitzar producció energètica i conservació i, alhora, molt adequat a la lògica distribuïda. I també endreça la instal·lació d'energia fotovoltaica sobre el terreny, de la qual hem estat capaços d'instal·lar 175 MW, tots ells fora dels espais protegits.

Però cal atendre la primera premissa —la necessitat de desenvolupar les energies renovables intensivament. Per això la feina no està resolta, ni molt menys. Els 3.500 MW eòlics i l'objectiu global d'assolir un 10% de l'energia de fonts renovables el 2015, tal com estableix el Pla de l'energia, són objectius intermedis correctes, però haurem de continuar avançant. Com ho podem fer, si hem de continuar tenint en compte les tres premisses? Des de la nostra perspectiva, en quatre línies: producció a les zones construïdes, energia eòlica marina, producció elèctrica i sobretot tèrmica a partir de biomassa i, tot plegat, gestionant activament la biodiversitat amb molta més energia i eficàcia.

Ens cal, doncs, en primer terme, reutilitzar els nostres espais construïts. Els edificis de Catalunya han de generar més energia que la que consumeixen. Els que disposen d'energia solar tèrmica ja n'estalvien, arran de l'Ordenança solar tèrmica de Barcelona, el Decret d'ecoeficiència i, finalment, amb la integració al Codi tècnic de l'edificació. Però tenim molt per rehabilitar i ens cal desenvolupar la generació fotovoltaica, la microeòlica i el consum de biomassa per a la calefacció. És possible, en tenim exemples reeixits. Les condicions tècniques, econòmiques i administratives seran fonamentals per avançar en aquest camí. Però també ho serà el convenciment que cal canviar la manera de produir energia i de rehabilitar i construir edificis i naus industrials.

El segon camí imprescindible per avançar serà l'exploració de la implantació de l'energia eòlica al mar. El mapa de vent elaborat per l'Institut Català d'Energia (ICAEN) és ben il·lustratiu: el recurs el tenim, sobretot,

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

***El canvi que implica
el trànsit cap a una
producció energètica
a partir de fonts
renovables és molt radical.***

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

al mar. El projecte de recerca que l'Institut de Recerca en Energia de Catalunya (IREC) està impulsant en relació amb l'energia eòlica marina és fonamental. Les estretors de la plataforma marina de les costes catalanes sumades a la necessitat de preservar el litoral, ens aboquen a l'energia eòlica mar endins. Ens incorporarem, per tant, a la segona generació —atès que ara estan avançant els molins fixats al fons i nosaltres els haurem de veure surar—, per això cal que siguem pioners, que promoguem la recerca i la innovació en aquest camp i que analitzem rendiments i impactes.

El tercer camí, de fet, és un camí que ja hauríem d'haver transitat i no ens n'hem sortit encara. Es tracta de l'aprofitament energètic de la biomassa. La gestió sostenible dels boscos —un altre cop no hem d'oblidar les tres premisses en el disseny de la implantació de l'aprofitament— és un repte i una gran oportunitat per a un país forestal com el nostre.

I també ens queda molta feina per fer en un quart camí: la gestió activa de la biodiversitat. Per fer-ho, d'una banda, és necessari incrementar els pressupostos públics i també un canvi substancial de determinada visió de la conservació. I, de l'altra, cal una implicació franca i intensa del sector de les energies renovables. Cal tecnologia i cal actuar per millorar una convivència que, no ens dol dir-ho, de vegades és tensa tot i que la feina s'hagi fet bé —si la ubicació no ha considerat aspectes ambientals i no incorpora elements d'integració a l'entorn, llavors la relació no és que sigui tensa, és que no s'han fet bé les coses. La tensió serà permanent per un fet ineludible: mentre que les instal·lacions energètiques són fixes —per bé que les de les energies renovables són, amb diferència, les menys permanents de tots els centres productors d'energia—, la biodiversitat és, en essència, dinàmica. Per tant, caldrà mantenir l'atenció permanent per assegurar la tercera de les premisses, així com per encaixar el nou model energètic distribuït en un territori sensible i d'alta qualitat.

El canvi que implica el trànsit cap a una producció energètica a partir de fonts renovables és molt radical. Ho és pel seu caràcter distribuït. Ho és perquè aprofita fonts primàries de lliure i immediata disposició. Ho és perquè la generació no és estable en el temps. Ho és perquè reduïm una dependència i tenim l'opció de no caure en una altra. Ho és perquè les energies renovables són un dels instruments cap a un nou model de desenvolupament que és necessari dissenyar amb nous instruments. Ho és perquè introduïm nous artefactes, «objectes fets amb art», en el territori. No podem deixar passar l'oportunitat de situar-nos al capdavant de la transició cap a aquest model i hem d'aprendre a gestionar-lo eficaçment. Creiem que és possible, però no és senzill; per tant, cal que continuem treballant amb sensatesa. ●

